

Pari samojedilais-tunguusilaista lainakosketusta.

1.

Sam. Tawgy *ireanka* 'pieni koirareki' ja jenCh. *idoḡgo*, B *iroḡgo* id. ovat ilmeisesti tunguusilaisia lainasanoja, vrt. tung. (Vasilj.) *irú* 'kuorma', *irum* 'vetää', *iruuvul* 'ajoneuvot, rattaat(?)' (пoвoзкa)'. Tämän pohjoistunguusilaisen sanan vastineita ovat goldin (Petrova) *eroma* 'vetää vetohihnalla rekeä ilman koiria', *eropon* 'higna, jolla koirat valjastetaan nartan eteen' ja burjatin NU Ch. *örgön*, T *örgön(γ)* 'reki'. Tawgyn *-nka* ja jen.-sam. *-ggo* on samojedilainen johdin, vrt. esim. jur. *ñēñāṅk* 'hyttynen', tawgy *ñenenka*, jen.-sam. *nenoggo*, *neneggo*, sam.-ostj. *nenanka* id., kam. *neneṅ* 'Moschka' ~ *neneve* 'hyttynen'. Tämä sana on edelleen lainana kulkenut jen.-ostjakkisiin, josta Donner on muistiinpannut sanan *irə-ka* 'reki jurtan kuljettamista varten', sekä ostj.-samojedin Turuhanin murteeseen: (Donnerin käsik.) *irekā* id.

2.

Päinvastoin kuin edellinen näyttää seuraava sana kulkeutuneen lainana samojedista tunguusiin. Puinen hauenkoukku on metsäjurakissa Lj. *ṗěäššëär*^c, Nj. *ṗěäššëär*^c. Sillä pyydetään kesällä järvistä haukia. Siimariippuu irtonaisena rantaan kiinnitetystä haarukkapäisestä vavasta, koukun vä'än pää näkyy vähän seipi-syötin vatsan alta, siiman toisessa päässä on koho. Kun hauki on niellyt syötin, siima irtaantuu kalan vetämänä ja pyydystä kokemaan tullut samojedi näkee kohosta paikan, minne kala on mennyt.

Vasiljevitsin tunguusin sanakirjassa on mainittu tunguusin pohjoismurteesta sekä läntisimmästä Symin murteesta sana *ṗěcēr*, jonka merkitys jälkimmäisessä murteessa on 'puinen ongenkoukku; koukku' ja edellisessä 'ongenkoukku'. Koska tunguusin omissa sanoissa ei sananalkuinen *p-* ole säilynyt, tätä sanaa täytyy pitää samojedista tulleen lainana. Metsäjurakin *š* saattaa palautua aikaisempaan **tš:*ään. Tunguusin sanan vokaalisuudesta päättäen sen originaali lienee ollut kuitenkin jossain muussa samojedikielessä.

T. Lehtisalo.